

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

informatiecentrum tel.
(070) 373 8020

uw kenmerk

bijlage(n)

-

Betreft

Gemeentelijk optreden bij
incidenten met honden naar
aanleiding intrekking RAD

ons kenmerk

ECGR/U200901131
Lbr. 09/081

datum

22 juni 2009

Samenvatting

Per 1 januari van dit jaar is de Regeling Agressieve Dieren (RAD) ingetrokken. Met deze regeling werd, kort samengevat, bepaald dat het houden, fokken of verhandelen van pitbullterriërs was verboden. De intrekking van deze regeling is alleen van betekenis voor pitbullterriërs. Aan de regelgeving voor alle andere honden is niets veranderd. Desondanks heeft de intrekking van de RAD geleid tot vragen over de mogelijkheden van gemeenten om op te treden bij bijtincidenten. Deze ledenbrief geeft een beknopt overzicht van die mogelijkheden. Daarnaast wordt kort ingegaan op de noodzaak enkele wijzigingen door te voeren in de APV, en de mogelijkheid om een handhavingsbeleid voor bijtincidenten op te stellen.

Aan de leden

informatiecentrum tel. (070) 373 8020	uw kenmerk	bijlage(n)
Betreft Incidenten met honden naar aanleiding intrekking RAD	ons kenmerk ECGR/U200901131 Lbr. 09/081	Datum 22 juni 2009

Geacht college en gemeenteraad,

Inleiding

Per 1 januari van dit jaar is de Regeling Agressieve Dieren (RAD) ingetrokken. Met deze regeling werd, kort samengevat, bepaald dat het houden, fokken of verhandelen van pitbullterriërs was verboden. Op grond van de RAD en de artikelen 73 en 74 van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren kon de burgemeester opdracht geven een pitbullterriër in beslag te nemen en uiteindelijk af te maken. De intrekking van de RAD is dus alleen van betekenis voor pitbullterriërs. Aan de regelgeving voor alle andere honden is niets veranderd. Desondanks heeft de intrekking van de RAD geleid tot vragen over de mogelijkheden van gemeenten om op te treden bij bijtincidenten. Deze ledenbrief schetst kort de achtergronden van de intrekking van de RAD en geeft van de mogelijkheden tot handhaving een beknopt overzicht. Tot slot wordt ingegaan op een noodzakelijke aanpassing van de APV en de mogelijkheid om beleidsregels vast te stellen.

Redenen voor de intrekking van de RAD

De Minister van LNV heeft in 2007 een commissie van wijzen opdracht gegeven onderzoek te doen naar de effectiviteit van de RAD. In mei 2008 heeft de commissie haar rapport uitgebracht. De voornaamste conclusies waren dat de RAD als unfair werd gezien omdat een pitbullterriër die niet bij enig bijtincident betrokken was enkel op grond van uiterlijke kenmerken kon worden afgemaakt, terwijl dat voor een ander type hond niet gold. Ook was de RAD niet aantoonbaar effectief. Het aantal bijtincidenten nam niet af, noch bij pitbullterriërs, noch bij andere honden.

Geen vervangende regeling

Aanvankelijk heeft de Minister van LNV voorgesteld om na het intrekken van de RAD een vervangende regeling vast te stellen, waarbij alle honden die agressief gedrag vertoonden een verplichte gedragstest kon worden afgenomen.

Daarvan is mede op basis van overleg met de Tweede Kamer, het Openbaar Ministerie en de VNG afgezien, met name vanwege twijfels over de handhaafbaarheid van de voorgestelde regeling. Anderzijds had het OM wel graag nieuwe criteria gezien waaraan de eigenaars van bijvoorbeeld pitbulls, dobbermanpinchers en rottweilers moeten voldoen. In sommige landen is voor eigenaars van deze honden bijvoorbeeld het volgen van een cursus of het afsluiten een WA-verzekering verplicht¹.

Handhaving bij bijtincidenten

Artikel 74 van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren ziet alleen op soorten en categorieën van dieren die door de Minister van LNV zijn aangewezen. Pitbulteriërs waren door de minister aangewezen in de RAD. Met het wegvallen van de RAD kan de burgemeester zich dan ook niet meer beroepen op artikel 74 Gezondheids- en welzijnswet voor dieren bij het in beslag laten nemen en eventueel laten afmaken van pitbulteriërs. Bij de aanpak van bijtincidenten met honden staat de overheid wel een aantal andere wettelijke instrumenten ter beschikking.

Wetboek van Strafrecht

Het Openbaar Ministerie kan in een aantal gevallen optreden op grond van het Wetboek van Strafrecht (Sr):

Artikel 425, eerste lid Sr stelt het aanhitsen van een dier of het niet terughouden van een aanvallend dier strafbaar. De eigenaar kan worden vervolgd en het dier kan in beslag worden genomen.

Artikel 300 Sr is van toepassing als een hond een mens aanvalt en verwondt. In dit artikel worden eenvoudige mishandeling en zwaardere vormen van mishandeling strafbaar gesteld.

Art. 350 Sr stelt onder meer het opzettelijk en wederrechtelijk doden of verwonden van een dier van een ander strafbaar. Dit artikel kan van toepassing zijn als een hond een ander dier aanvalt.

Algemene Plaatselijke Verordening (APV)

In de VNG model APV (artikel 2:59) en in de meeste gemeentelijke APV's zijn bepalingen opgenomen op grond waarvan het college de eigenaar van een hond kan opdragen de hond kort aangelijnd te houden en/of de hond een muilkorf te laten dragen.

Als dit besluit wordt genegeerd kan daartegen bestuursrechtelijk worden opgetreden met bestuursdwang of dwangsom.

Zowel een aanlijn- of muilkorfgebod als de daarop volgende bestuursrechtelijke handhavingsmaatregelen zijn besluiten in de zin van de Algemene wet bestuursrecht, waartegen bezwaar en beroep openstaat.

¹ Handhavingskrant (als bijlage bij het blad Binnenlands Bestuur) van maart 2009. Te vinden op de website van het servicecentrum handhaving van het Ministerie van Justitie:

www.servicecentrumhandhaving.nl/Handhavingskrant/Handhavingskrant/index.aspx

Gemeentewet

Op grond van artikel 172, derde lid van de Gemeentewet kan de burgemeester bij verstoring van de openbare orde of ernstige vrees daarvoor de maatregelen bevelen die hij of zij noodzakelijk acht. Dat kan in voorkomende gevallen ook betekenen dat in reactie op een bijtincident een hond in beslag wordt genomen. Toepassing van artikel 172, derde lid Gemeentewet bij bijtincidenten komt niet vaak voor.

Uit de literatuur is één uitspraak bekend (*President Rechtbank Zwolle, 3 maart 1995, Gemeentestem 1995 nr. 7028 p. 169-173 met naschrift Hennekens*).

Voor toepassing van artikel 172, derde lid Gemeentewet is in de eerste plaats noodzakelijk dat er daadwerkelijk sprake is van een verstoring van de openbare orde of ernstige vrees daarvoor. In de zaak die voor de president van de Rechtbank Zwolle rechter werd gebracht hadden de honden in de ogen van de rechter zoveel onrust in de wijk veroorzaakt dat de burgemeester zich op dat standpunt kon stellen.

Daarnaast dient evenredigheid te bestaan tussen het bevel van de burgemeester en de verstoring van de openbare orde. Dat betekent in de praktijk dat toepassing van artikel 172, derde lid Gemeentewet pas aan de orde is als de beschikbare middelen van de APV (korte lijn en muilkorf) niet toereikend zijn of geen recht doen aan de ernst van het incident. Daarbij heeft de burgemeester een zekere beoordelingsruimte.

Aanpassing APV en opstellen protocol

De intrekking van de RAD maakt een kleine wijziging van de APV noodzakelijk. In de model APV wordt op twee plaatsen verwezen naar de RAD (artikel 2:59 derde lid onder a, en artikel 2:59 vierde lid). Artikel 2:59, vierde lid is door het intrekken van de RAD betekenisloos geworden en kan zonder meer worden geschrapt. In artikel 2:59 derde lid onder a wordt verwezen naar de definitie van muilkorf in de RAD. Gemeenten die hun APV aanpassen kunnen overwegen om de definitie uit de RAD in hun APV op te nemen. In de tussentijd kan de definitie worden opgenomen in individuele besluiten waarbij een muilkorfplicht wordt opgelegd.

De muilkorf werd in de RAD gedefinieerd als:

een muilkorf vervaardigd van stevige kunststof, of van stevig leer of van beide stoffen, die door middel van een stevige leren riem rond de hals zodanig is aangebracht dat verwijdering zonder toedoen van de mens niet mogelijk is en die zodanig is ingericht dat de drager geen mens of dier kan bijten, dat de afgesloten ruimte binnen de korf een geringe opening van de bek toelaat en dat geen scherpe delen binnen de korf aanwezig zijn;

Tenslotte kan een gemeente overwegen om beleidsregels op te stellen, waarin wordt vastgelegd hoe er bij bijtincidenten zal worden opgetreden. Met name de gemeente Assen heeft een dergelijk protocol opgesteld (beschikbaar op de website van de gemeente Assen:

www.assen.nl/smartsite16346.htm).

Hoogachtend,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized initial 'P' followed by a series of connected loops and a short horizontal line at the end.

mr. R.J.J.M. Pans,
voorzitter directieraad

Deze ledenbrief staat ook op www.vng.nl onder brieven.